

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ANΛ3Γ(α)

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Σάββατο 3 Ιανουαρίου 2015

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A¹.** Το κείμενο πραγματεύεται τη μαθητική επιθετικότητα στους σχολικούς χώρους. Το σχολείο λειτουργεί με κανόνες που αποσκοπούν στην ομαλή λειτουργία του και στην κοινωνικοποίηση των μαθητών. Ωστόσο, σχετικά πρόσφατα, εμφανίζονται στους σχολικούς χώρους μορφές βίας, όπως ο εκφοβισμός και η θυματοποίηση με κύρια χαρακτηριστικά τη συχνότητα και την στοχοποίηση των αδύναμων μαθητών. Αυτή η επιθετικότητα οφείλεται σε συγκεκριμένες αιτίες, που συνδέονται με κοινωνικές, γνωστικές και πολιτισμικές διαφορές ή με αποκλίσεις από τα κυρίαρχα πρότυπα συμπεριφοράς και εμφάνισης. Επιπλέον, η σχολική βία ενισχύεται από τα στερεότυπα για το φύλο, ενώ και η πρόσληψη της ενδοοικογενειακής βίας οδηγεί στη θεώρηση της επιθετικότητας ως αποδεκτού μέσου επίλυσης διαφορών. Τέλος, η ερμηνεία του φαινομένου ολοκληρώνεται με την επίδραση των συνομηλίκων.
- B1.** Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης δεν προάγει δικές του αξίες, αλλά αντίθετα αναπαράγει τις ήδη υπάρχουσες κοινωνικές. Πιο απλά, συντηρεί και παγιώνει στερεοτυπικές πεποιθήσεις αναπαράγοντας ισχύοντα κοινωνικά πρότυπα. Ανάμεσα στις πεποιθήσεις αυτές ανήκουν κι εκείνες που αφορούν τα δύο φύλα, με το ανδρικό να θεωρείται πιο βίαιο και περισσότερο ηγεμονικό. Σε κάθε περίπτωση οι σεξιστικές αντιλήψεις της κοινωνίας καθρεφτίζονται και στο σχολείο που παραμένει ένας φορέας συντήρησης των κατεστημένων δομών.
- B2².** α) Στο κείμενο χρησιμοποιείται ειδικό λεξιλόγιο, κυρίως ορολογία της παιδαγωγικής επιστήμης: «θυματοποίηση», μεταβλητή «κοινωνικό φύλο», θεωρία κοινωνικής μάθησης, προέχον ομαδικό πρότυπο, ομάδα συνομηλίκων κ.ά.

¹ Έκφραση-Έκθεση Γενικού Λυκείου, τεύχος Β΄, σελ. 262-265.

² Έκφραση-Έκθεση Γενικού Λυκείου, τεύχος Γ΄, σελ. 84, 188.

- β) Χαρακτηριστικό των επιστημονικών κειμένων είναι ο **περιγραφικός λόγος**. Αυτός εντοπίζεται στην τρίτη παράγραφο του κειμένου όπου η συγγραφέας περιγράφει/ορίζει τι είναι ο σχολικός εκφοβισμός και η θυματοποίηση.
- γ) Η συγγραφέας χρησιμοποιεί την **επίκληση στη λογική** παραθέτοντας πληθώρα ερευνητικών δεδομένων (5^η §: «Η σημασία του σχολικού εκφοβισμού έχει οδηγήσει πολλούς ερευνητές...», 8^η §: «Στις έρευνες για τη σχολική βία...») και απόψεις έγκριτων μελετητών/επιστημόνων (4^η §: Olweus, 6^η §: Δεληγιάννη-Κουϊμτζή και Σακκά), στοιχείο που προσιδιάζει στον επιστημονικό λόγο.

Εναλλακτικά:

- δ) Η γλώσσα χρησιμοποιείται με τον τρόπο που αφορά το **λογικό** μας και όχι το συναίσθημα (λογική και όχι συγκινησιακή χρήση της γλώσσας). Μ' άλλα λόγια, κυριαρχεί η **αναφορική λειτουργία** της γλώσσας, ενώ λείπουν οι συναισθηματικές εξάρσεις.
- ε) Ο λόγος είναι **απρόσωπος και αντικειμενικός**. Σε όλο το κείμενο κυριαρχούν το γ' ενικό και το γ' πληθυντικό πρόσωπο (απουσιάζει το α' πρόσωπο), ενώ η διατύπωση είναι **ακριβής και σαφής**.

B3³. α) 4^η §: Olweus

- β) 6^η §: Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Σακκά
Με την επίκληση στην αυθεντία η συγγραφέας προσδίδει στο κείμενό της/στις απόψεις της **αντικειμενικότητα** και **αξιοπιστία**, ενώ παράλληλα καταδεικνύει τη **βιβλιογραφική της ενημέρωση**.

B4⁴. συνυφασμένη = συνδεμένη
εμφανίζεται = παρουσιάζεται, εκδηλώνεται
αποτέλεσμα = συνέπεια, απόρροια, επακόλουθο
αναμφίβολα = αναντίλεκτα, αδιαμφισβήτητα, αδιαφιλονίκητα, αναντίρρητα, σίγουρα
συγκρούσεων = αντιπαράθεσεων, ρήξεων, διαμαχών

B5. α)⁵ Συγκεκριμένα = επεξήγηση
Επίσης = προσθήκη
Τέλος = χρονική σχέση, απαρίθμηση-ολοκλήρωση επιχειρήματος

³ Έκφραση-Έκθεση Γενικού Λυκείου, τεύχος Γ', σελ. 45.

⁴ Τα συνώνυμα ακολουθούν: α. το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη β. το Ελληνικό Λεξικό των Τεγόπουλου-Φυτράκη και γ. το Ερμηνευτικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής Α', Β', Γ' Γυμνασίου.

⁵ Έκφραση-Έκθεση Γενικού Λυκείου, τεύχος Β', σελ. 248.

- β)⁶ Στην πρώτη περίπτωση τα εισαγωγικά εσωκλείουν επιστημονικό όρο, ενώ στη δεύτερη μεταφέρουν αυτούσια τα λόγια τρίτου.

Γ⁷. Παραγωγή λόγου

Πρόλογος

Κυρίες και κύριοι,
το σχολείο είναι από τους σημαντικότερους θεσμούς της κοινωνίας μας. Αποτελεί τον κύριο φορέα αγωγής και κοινωνικοποίησης των παιδιών μαζί με την οικογένεια και τον βασικότερο πυλώνα της γνωστικής τους επάρκειας. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται το ανησυχητικό φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού, γεγονός που δυναμιτίζει τον κοινωνικοποιητικό του ρόλο και υπονομεύει την παιδαγωγική του αξία.

Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

- Το άτομο που δέχεται λεκτική, σωματική και ψυχολογική βία καταλαμβάνεται από ένα αίσθημα φόβου και ανασφάλειας. Κλείνεται στον εαυτό του και παρουσιάζει δυσκολία στο να συνάψει διαπροσωπικές σχέσεις.
- Μειώνεται το ενδιαφέρον του για τα μαθήματα. Βιώνει το σχολείο ως ένα εχθρικό περιβάλλον, κάτι που το αποπροσανατολίζει από το αγαθό της γνώσης. Μοιραία η επίδοση στα μαθήματα πέφτει.
- Οι μαθητές που θυματοποιούνται παρουσιάζουν συμπτώματα άγχους, χαμηλής αυτοπεποίθησης, συναισθήματα κατωτερότητας, ακόμη και κατάθλιψη. Διαταράσσεται η ψυχοσωματική τους υγεία και εμφανίζουν τάσεις παραίτησης και μελαγχολία. Το σχολικό περιβάλλον μετατρέπεται σ' έναν αφιλόξενο χώρο που δεν τους παρέχει κίνητρα για αυτοβελτίωση αλλά αποκτά τραυματικές διαστάσεις.
- Οι μαθητές-θύτες από την άλλη, εξοικειώνονται με τη βία, την ανυπακοή και συμπεριφέρονται προκλητικά. Η παραβατική τους συμπεριφορά τους απομακρύνει από τις αξίες του σχολείου και τους καθιστά επιρρεπείς στην ανομία και σε αρνητικές επιδράσεις. Μάλιστα είναι πολύ πιθανό να διατηρήσουν αυτή τη συμπεριφορά και κατά την ενηλικίωσή τους εμφανίζοντας αδυναμία να συνάψουν υγιείς κοινωνικές σχέσεις.
- Διαταράσσεται η αρμονική συνύπαρξη των μελών της σχολικής κοινότητας καθώς κυριαρχούν η εξουσιαστική επιβολή, ο εκφοβισμός, η παραβατικότητα.

⁶ Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Σ. Χατζησαββίδης – Αθ. Χατζησαββίδου, σελ. 26.

⁷ Αφόρμηση από την επικαιρότητα και το σχολικό βιβλίο, Έκφραση-Έκθεση, τεύχος Γ΄, σελ. 30.

Τα μέλη του σχολείου χωρίζονται σε αντίπαλα στρατόπεδα με αποτέλεσμα να παγιώνεται ένα εχθρικό κλίμα που κυοφορεί διαστρεβλωμένες αρχές ισοπεδώνοντας τις σχολικές αξίες.

- Οι εκπαιδευτικοί χάνουν την παιδαγωγική τους αξιοπιστία στα μάτια των παιδιών. Παρουσιάζονται ανίκανοι να λύσουν το πρόβλημα είτε γιατί το αγνοούν, είτε γιατί δεν ενδιαφέρονται, είτε γιατί αδυνατούν να το προβλέψουν. Έτσι το σχολικό περιβάλλον μετατρέπεται σε αρένα επιβίωσης, αντί να προάγει ευγενείς αξίες.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Η σχολική βία, κυρίες και κύριοι, είναι εντός των πυλών και υπονομεύει την ομαλή λειτουργία του σχολείου. Πρόκειται για ένα ανησυχητικό φαινόμενο με απροσμέτρητες συνέπειες τόσο για τα θύματα όσο και για τους θύτες. Αν θέλουμε να διαφυλάξουμε το θεσμό και να διαμορφώσουμε ένα περιβάλλον αγωγής υγιές, πρέπει να δράσουμε άμεσα κυρίως σε προληπτικό επίπεδο.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

- Το σχολείο πρέπει να ενισχύσει τις ομαδοσυνεργατικές δράσεις. Με τον τρόπο αυτό θα ενθαρρύνει τους μαθητές να καλλιεργήσουν συναισθήματα αλληλοαποδοχής, αλληλεγγύης και υποστήριξης.
- Μέσα από τις ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες οι μαθητές θα έρθουν κοντά και θα μάθουν, με βιωματικό τρόπο, να αποδέχονται το διαφορετικό υιοθετώντας μια κουλτούρα ανοχής και σεβασμού στο αλλότριο.
- Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ανανεώνουν όχι μόνο το γνωστικό τους δυναμικό, αλλά και τις παιδαγωγικές τους δεξιότητες. Σ' αυτό καίριο ρόλο διαδραματίζει το κράτος που οφείλει να αναλάβει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καθιστώντας τους επαρκείς ώστε να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους φαινόμενα.
- Εκτός από τους εκπαιδευτικούς καταλυτικό ρόλο παίζουν οι γονείς. Όταν ένα παιδί μεγαλώνει σ' ένα υγιές περιβάλλον και διαπλάθει το χαρακτήρα του με γνώμονα ανθρωπιστικές αξίες και αρχές, είναι πολύ δύσκολο να υποπέσει σε παραβατική συμπεριφορά.
- Παράλληλα οι γονείς πρέπει να στρέφουν τα παιδιά τους σε δημιουργικές διεξόδους απασχόλησης όπως αθλητικές δραστηριότητες, ένταξη σε συλλόγους, καλλιτεχνικές απασχολήσεις. Έτσι τα παιδιά θα εκτονώνουν γόνιμα την ενεργητικότητά τους αποφεύγοντας την έκθεση σε αρνητικά

κοινωνικά πρότυπα που προάγονται κυρίως από τα ΜΜΕ και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

- Η αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού προϋποθέτει την αγωγική συνεργασία των εκπαιδευτικών, των γονέων και κηδεμόνων αλλά και των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών και φορέων. Μέσα από το γόνιμο διάλογο, την υγιή διαλεκτική σχέση αλλά και τη συνδρομή καταρτισμένων ανθρώπων (ψυχολόγοι, θεραπευτές, ειδικοί παιδαγωγοί, κοινωνικοί λειτουργοί), το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού θα περιοριστεί σε σημαντικό βαθμό.

Επίλογος

Κυρίες και κύριοι,

το σχολείο είναι η κοιτίδα της αγωγής, ο θεσμός που διαχρονικά μεταβιβάζει από γενιά σε γενιά τις αξίες της κοινωνίας. Στο χέρι μας είναι να το θωρακίσουμε ώστε να μην αναπαράγει στρεβλά κοινωνικά πρότυπα, αλλά να προετοιμάζει πολίτες με ήθος και ανθρωπιά. Μόνο έτσι θα επιτελέσει τον παιδαγωγικό του ρόλο καταστέλλοντας κάθε μορφής επιθετικότητα και αποτελώντας τον υγιή προθάλαμο για τη ζωή.

Σας ευχαριστώ